

HIZIRŞAH CAMİİ

Datça-Hızırşah bağlantı yolu üzerinde, yol kotunun 5-6 metre yukarıda konumlanan Hızırşah Caminin 14.yüzyılda Menteşe Beyliği döneminde yapıldığı tahmin edilmektedir. Yapıldığı dönemden günümüze birçok onarım gören caminin restorasyonu son olarak 2013'te Aydın Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından yapılmıştır. Yapının herhangi bir kitabesi yoktur. Kare plan şemasına sahip olan yapı, oldukça mütevazı boyutlarda inşa edilmiştir. İç mekana revakın orta aksından girilir. Girişin tam karşısındaki duvarda üç kademeli mukarnaslı bir mihrap ve mihrabın yanında minber bulunur. Sahın ise sekizgen kasnak üzerine oturan ve tromplarla desteklenen merkezi bir kubbeye örtülüdür. Kubbe alaturka kiremitle kaplıdır. Onarımlar sırasında eklendiği bilinen revaklı son cemaat yeri, taş ayaklar üzerinde taşınan üç kubbeye örtülüdür. Caminin haziresinde çok sayıda mezar bulunur. Caminin adını 1400'lü yıllarda yaşayan ve bu bölgede vefat eden Hızırşah isimindeki din bilgininden aldığı tahmin edilmektedir (Çanlı ve Türkeş, 1998, s.193). Bursalı Mehmed Tahir Bey, 'Osmanlı Müellifleri' isimli eserinde 'Hızırşah Menteşevi' adlı alimin, Mısır'da tahsil gördüğüne, Allame-i Tusi'nin öğrencisi olduğuna, H.853 yılında vefat ettiğine değinir ve Hızırşah'ın, Şerhu Tecrid, Talikat ale'l-Mevakıf, Talikat ale'l-TelVih, Haşiye Alâ Mouazade gibi ilmî eserleri olduğundan bahseder (1972, s.336). Eserde, Hızırşah'ın 15 yıl kadar Mısır'da kaldıktan sonra Menteşe'ye geri döndüğü belirtilmiştir (1972, s.336). 1449'da vefat eden Hızırşah'ın Datça'nın bu bölgesine yerleşip, tekkeye benzer bu yapı çevresinde kültürünü yayarak bölgeyi İslamlaştırdığı söylenebilir.

Kaynak: Begüm İŞCANI, Muğla-Datça Hızırşah Köyü Kırsal Sit Alanı Koruma Projesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 2016.

Menteşeoğulları tarafından tek kubbeli olarak inşa ettirilen beş câmi bulunmaktadır. Bunlar, Datça Hızırşah Câmii (14. yüzyılın ilk yarısı), Eski Çine Ahmed Gâzi Câmii (14. yüzyıl ilk yarısı), Turgut (Leyne) İlyas Bey Câmii (14. yüzyıl ikinci yarısı), Balat İlyas Bey Câmii (1403-4), Peçin Yelli (Kepez) Câmii'dir (15. yüzyıl başı). Menteşeoğulları tarafından yapılmış en erken tek kubbeli câmi Datça Hızırşah Câmii'dir. Kuzey cephesinde üç kubbeli bir son cemaat mahalli bulunan yapının, kare plânlı harîminin üzeri altıgen plânlı bir kaide üzerine oturan 7.30 m. çapında basık bir kubbe ile örtülüdür.

Kaynak: Remzi DURAN, " Menteşeoğulları Beyliği Mimarisi ", Türkler, 8, , 133-142, 2002,(Diğer)

Fotoğraflar: Muzaffer Özgen

HIZIRŞAH MOSQUE

It is estimated that Hızırşah Mosque, which is located on Datça-Hızırşah connection road, 5-6 meters above the road level, was built during Menteşe Principality period in the 14th century. The mosque, which has been repaired many times since the time it was first built, was last restored by Aydın Regional Directorate of Foundations in 2013. The mosque has no epigraph. The building, which has a square plan scheme, was built in rather modest dimensions. Entrance to the indoor area is from the middle of the portico. On the wall just across the entrance is a mihrab with a three-level muqarnas and a minbar next to the mihrab. The nave is covered with a central dome, supported by trumps, placed on an octagonal pulley. The dome is covered with pantile. The porched narthex, which is known to have been added during the repairs, is covered with three domes standing on stone stands. There are many tombs in the hazire (burial area reserved for special people especially in mosques or sufi lodges) of the mosque. It is estimated that the mosque was named after a religious scholar called Hızırşah, who lived in the 1400s and died in the region (Çanlı and Türkeş, 1998, s.193). Mehmed Tahir Bey from Bursa province, in his book titled "Ottoman Authorities", refers that a scholar named "Hızırşah Menteşevi" had his education in Egypt, was educated by Allame-i Tusi's feet and died in 853 hegira. He also mentions that Hızırşah had treatises like Şerhu Tecrid, Talikat ale'l-Mevakıf, Talikat ale'l-TelVih, Haşiye Alâ Mouazade (1972, s.336). It is stated in his work that Hızırşah returned to Menteşe after having stayed in Egypt for 15 years (1972, s.336). It can be stated that Hızırşah, who died in 1449, settled in this region of Datça and he Islamized the region through spreading the culture around this monotheistic building.

Source: Begüm İŞCANI, Rural Conservation Project of Muğla – Datça Hızırşah Village, Master's Thesis, Istanbul Technical University, 2016.

There are five single domed mosques built by Menteşeoğulları Principality. These are Datça Hızırşah Mosque (first half of the 14th century), The Old Çine Ahmed Gâzi Mosque (first half of the 14th century), Turgut (Leyne) İlyas Bey Mosque (second half of the 14th century), Balat İlyas Bey Mosque (1403-4), Peçin Yelli (Kepez) Mosque (beginning of the 15th century). The earliest single domed mosque built by Menteşeoğulları is Datça Hızırşah Mosque. The building with a three-domed narthex on the northern front is covered with a dome, which is 7.30 meters in diameter, placed on a hexagonal-shaped pedestal over the square-shaped roof.

Source: Remzi DURAN, Menteşeoğulları Beyliği Mimarisi ", Türkler, 8, , 133-142, 2002,(Diğer)